

Aan de slag met model de STEK in plattelandscontext

Inspiratie om meer sociale bescherming en meer ontmoeting te realiseren in kleine(re) gemeenten

SAAMO

samen
uitsluiting
aanpakken

Europees landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling
Europa investeert
in zijn platteland

LEADER
provincie Antwerpen

RURANT
versterkt het platteland

**Provincie
Antwerpen**

Colofon

Publicatiedatum

30 november 2023

Auteur

Mika Roppe – opbouwwerker SAAMO provincie Antwerpen
Anita Rimaux – teamcoördinator SAAMO provincie Antwerpen

Contact

Anita Rimaux – teamcoördinator sociale bescherming

E anita.rimaux@saamo.be

M 0491 61 92 92

Mika Roppe – opbouwwerker de STEK Kalmthout en Wuustwezel

E mika.roppe@saamo.be

M 0484 85 28 26

SAAMO provincie Antwerpen

Brusselsepoortstraat 8

2800 Mechelen

T 015 20 13 75

E info.provincieantwerpen@saamo.be

www.saamo.be/province-antwerpen

Ondernemingsnummer 0432.767.973

RPR Antwerpen, afdeling Mechelen

Partners

Europees landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

LEADER
provincie Antwerpen

RURANT
versterkt het platteland

Provincie
Antwerpen

Met steun van ELFPO

www.vlaanderen.be/pdpo

Inhoud

1. Inleiding	4
2. SAAMO, samen uitsluiting aanpakken	5
3. Model de STEK: waarom, wat en hoe?	6
3.1. Waarom?	6
3.2. Wat?	6
3.3. Hoe?	7
3.3.1. De 4 functies van de STEK	7
3.3.2. De 4 randvoorwaarden van de STEK	11

4. “Twee STEKKEN in de Noorderkempen”: context en traject	13
4.1. Context bij de start	13
4.2. Twee verschillende gemeenten, twee verschillende trajecten	15

5. Tips, tricks en aandachtspunten	22
5.1. Zoek naar vruchtbare bodem: verken en schat slaagkansen in!	22
5.2. Enten op iets bestaand	22
5.3. Duurzaamheid	23
5.4. Inspelen op lokale noden – participatie – rekening houden met lokale gevoeligheden	23
5.5. Outreachen, mensen actief aanspreken en uitnodigen	25
5.6. Zichtbaarheid en belang van bekendmaking	26
5.7. Informele sfeer	26
5.8. Samenwerken	27
5.9. Mobiliteit	28
5.10. Nood aan een sociaal werker die trekt, ondersteunt, coördineert en opvolgt	29
5.11. Experimenteren, evalueren en bijsturen	29

6. BIJLAGEN	31
6.1. Flyer aanbod site 't Kattegat – Wuustwezel	31
6.2. Flyer aanbod site Kantine Bezemheide – Kalmthout	32

1. Inleiding

Hoe zou het zijn om de methodiek van de STEK toe te passen in landelijke context?

SAAMO provincie Antwerpen waagde zich aan dit experiment.

Dankzij middelen van Leader (plattelandsarmoede) en middelen van de gemeenten Kalmthout en Wuustwezel hadden we de kans om in beide gemeenten een STEK-werking uit te bouwen.

In wat volgt vertellen we wie we – SAAMO – zijn, wat we willen bereiken en hoe we dit doen.

We schetsen ook model “de STEK” met de doelstellingen (werken aan sociale bescherming en ontmoeting), de functies (ontmoeten, verwijzen, leren en politiseren) en de randvoorwaarden (toegankelijk, samenwerken, participatie en autonomie).

Verder brengen we het verloop van het project in beeld: de sleutelmomenten in beide gemeenten, de context waarin we startten, het vast aanbod dat ontwikkeld is, onze toekomstplannen.

Ten slotte geven we de lezer een aantal tips, tricks en uitdagingen mee die we ontdekten terwijl we – met vallen en opstaan – op beide plekken een STEK-werking realiseerden.

Bedankt voor je interesse!

Als je nog bedenkingen hebt of vragen, als je met ons van gedachten wil wisselen: weet ons te vinden!
Wij delen graag onze ervaringen en wisselen graag kennis en ervaringen uit!

Mika Roppe en Anita Rimaux

Anita Rimaux – teamcoördinator sociale bescherming

E anita.rimaux@saamo.be

M 0491 61 92 92

Mika Roppe – opbouwwerker de STEK Kalmthout en Wuustwezel

E mika.roppe@saamo.be

M 0484 85 28 26

SAAMO provincie Antwerpen

2. SAAMO, samen uitsluiting aanpakken

Het project werd gerealiseerd door SAAMO provincie Antwerpen. Wie zijn we? Wat willen we bereiken? Hoe werken we?

Opbouwwerkers pakken uitsluiting aan

Een betaalbare en goede woning. Een geschikte job. Elke dag een gezonde maaltijd op tafel. Centen om een sociaal leven uit te bouwen. Voor velen is dat niet vanzelfsprekend. De ongelijke organisatie van **onze samenleving maakt kwetsbaar en sluit uit**.

Maatschappelijk opbouwwerk is een vorm van sociaal werk die met innovatief projectwerk en geëngageerd buurtwerk mensen samenbrengt om te werken aan **concrete en duurzame oplossingen**. Samen met mensen in een kwetsbare positie ontwikkelen de opbouwwerkers van SAAMO modellen, geven ze een aanzet voor verbeteringen in beleid en regelgeving en bouwen ze aan publieke bewustwording.

Grond- en mensenrechten als kompas

Binnen de huidige beleidsperiode van vijf jaar werkt SAAMO aan de realisatie van verschillende **grond- en mensenrechten**, aan **sterkere buurten en steden** en aan **collectief burgerschap**, waarbij er tussen mensen een versterkt gevoel van solidariteit is.

SAAMO en samenwerken

Partnerschappen met overheden, andere middenveldorganisaties en private spelers zijn voor SAAMO cruciaal. Zo bouwen onze opbouwwerkers over heel Vlaanderen en Brussel aan een samenleving waarin er plaats is voor iedereen.

SAAMO wordt ondersteund door **SAM, steunpunt Mens en Samenleving vzw**.

Meer info over SAAMO provincie Antwerpen: www.saamo.be/provincie-antwerpen

Meer info over SAM: www.samvzw.be

3. Model de STEK: waarom, wat en hoe?

3.1. Waarom?

Van onderbescherming ...

Veel mensen die **recht hebben** op een vorm van sociale bescherming (tegemoetkomingen, premies, dienstverlening,...) **nemen dat recht niet op**.

Zij kennen de ondersteunende maatregelen niet. Raken de weg kwijt in het kluwen van regelgeving en voorzieningen. Of vallen uit de boot omdat de digitale of administratieve drempels te groot zijn.

Dat heet "onderbescherming".

Naar meer sociale bescherming

Model de STEK helpt om lokaal in te zetten op **sterkere netwerken** en op **betere sociale bescherming**.

Zo verhoogt de STEK voor meer mensen de kans om hun rechten op kwaliteitsvolle dienstverlening en voldoende inkomen te laten gelden.

Het model werd ontwikkeld in de lokale opbouwwerkpraktijken van SAAMO met de steun van SAM, steunpunt Mens en Samenleving.

Meer info vind je in de digitale publicatie: www.saamo.be/koepelsite/download-nu-de-leidraad-de-stek

3.2. Wat?

De STEK verwijst naar een **vertrouwde, laagdrempelige ontmoetingsplaats waar mensen makkelijk kunnen binnenlopen** en warm onthaald worden. Dit kan verschillende vormen aannemen: een buurthuis, de sociale kruidenier, een buurt(moes)tuin, een polyvalente ontmoetingsruimte van de gemeente, ...

Het is een **informele** plek waar bezoekers elkaar ontmoeten voor een babbel of om bij te leren.

Ze vinden er ook de **weg naar het hulp- en dienstverleningsaanbod**.

Bezoekers en sociaal werkers denken samen na over **oplossingen voor betere sociale bescherming** en leggen die voor aan dienstverlenende instanties en het beleid.

In het gevarieerde aanbod aan activiteiten is er **extra aandacht voor bezoekers in een maatschappelijk kwetsbare positie** en voor hefboomen die meer en betere sociale bescherming vorm kunnen geven.

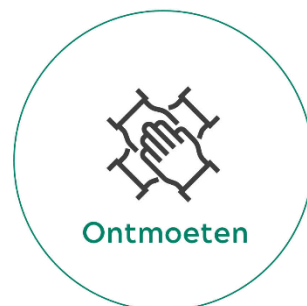
3.3. Hoe?

3.3.1. De 4 functies van de STEK

Ontmoeten

“Sinds de komst van de STEK in Kantine Bezemheide kom ik terug buiten. Daarvóór had ik zo goed als geen sociaal contact. Nu neem ik deel aan activiteiten, neem ik vrijwilligerstaken op en leer ik nieuwe mensen kennen.”

– bezoeker STEK Kalmthout

De STEK zet in op **sterke sociale netwerken**. In de STEK kunnen bezoekers hun netwerk verruimen om zo sterker te staan om zelf hun weg te vinden en hun problemen aan te pakken. Een sterk sociaal netwerk vergroot hun individuele mogelijkheden op informele hulp. Bovendien biedt het ook een antwoord op de nood aan sociaal contact en op de toenemende vereenzaming van heel wat mensen (in een maatschappelijk kwetsbare positie).

5 vuistregels voor ONTMOETEN in de STEK:

- De STEK realiseert haar aanbod in één of meerdere herkenbare, vertrouwde en bereikbare plekken.
- Sociaal werkers garanderen een kwalitatief en veilig ontmoetingsaanbod.
- Het aanbod wordt bekend gemaakt op maat van de bezoekers: mondeling, schriftelijk en digitaal.
- Er is een divers aanbod waarin elke bezoeker zijn gading vindt.
- De kostprijs is geen drempel voor de bezoekers.

Leren

“Dankzij Koffie en Formulieren kan ik ondertussen zelf met al mijn facturen aan de slag. Soms heb je eens iemand nodig die het voor of met jou doet zodat je daarvan kan leren.”

– bezoeker STEK Kalmthout

“De werking van de STEK heeft me geleerd meer open te staan voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.”

– bezoeker STEK Kalmthout

“Ik heb nooit contact met mensen van andere origine. Sinds ik in de STEK kom, is dit wel het geval. En dat vind ik – verbazend genoeg – heel leuk!”

– bezoeker STEK Kalmthout

Door het informeel en open karakter bereikt de STEK mensen die moeilijk of niet bereikt worden door onderwijs- en opleidingscentra. In de STEK leren bezoekers tijdens groepsmomenten, infosessies, vrijwilligersvergaderingen, overleg met beleidsmensen of medewerkers van diensten, individuele contacten met een sociaal werker.

De kracht van de STEK zijn de **vele informele leermomenten doorheen de diverse activiteiten**. Het laagdrempelige karakter maakt de STEK tot een geschikte plek om mensen toe te leiden naar meer formele leermomenten.

5 vuistregels voor LEREN in de STEK:

- De STEK is een laagdrempelige leeromgeving.
- Bezoekers verwerven inzicht, kennis en vaardigheden op hun maat.
- Bezoekers leren over zichzelf en werken samen.
- Hulp- en dienstverleningsorganisaties geven informatie over hun aanbod.
- In de STEK is leren gratis.

Verwijzen

“Winkelen (in de sociale kruidenier) is niet meer gewoon winkelen. Ik kan er mensen leren kennen, een koffietje drinken én ik word ineens verder geholpen met mijn problemen.”
– bezoeker STEK Kalmthout

De STEK bereikt mensen die moeilijk (of niet) de weg vinden naar de hulp- en dienstverlening waar ze recht op hebben. Bezoekers hebben soms geen al te beste ervaringen met hulp- en dienstverlening. Ze worden vaak van het kastje naar de muur gestuurd. Dat schaadt het vertrouwen en demotiveert mensen.

In de STEK kennen de sociaal werkers elkaars aanbod en het aanbod in de gemeente / regio. Zo kunnen ze bezoekers bij vragen **toeleiden naar de juiste collega, dienst of organisatie**. Door hun aanwezigheid in de STEK geven sociaal werkers hun dienst of organisatie letterlijk een gezicht en bouwen ze vertrouwen op. Ze zijn aanspreekbaar, beantwoorden vragen en geven gerichte informatie. Wanneer een probleem te complex is of een formele aanpak vraagt, wordt er een afspraak gemaakt buiten de STEK, op kantoor bij de dienst of organisatie zelf.

5 vuistregels voor VERWIJZEN in de STEK:

- Sociaal werkers bouwen goede contacten op met de bezoekers.
- Vertrouwen is de basis. De basishouding van sociaal werkers en vrijwilligers is open, onbevooroordeeld en vertrekt vanuit gelijkwaardigheid.
- Sociaal werkers kennen het hulp- en dienstverleningsaanbod goed en kunnen gericht verwijzen.
- De anonimiteit en de privacy van bezoekers staan altijd voorop. Informatie wordt nooit gedeeld zonder toestemming van de betrokkene.
- In de STEK worden geen langdurige hulpverleningstrajecten opgezet of persoonlijke dossiers bijgehouden.

Politiseren

“In onze participatiegroep (bezoekers van de STEK, medewerker sociaal beleid en inclusie gemeente Kalmthout, medewerker Geïntegreerd Breed Onthaal, opbouwwerker SAAMO) praten we ook over hoe Kalmthout socialer kan zijn. Uit de participatiegroep komen ideeën. Op die ideeën wordt ingespeeld. Ook de gemeente probeert te werken aan wat daar uit komt.”

– bezoeker STEK Kalmthout

In de STEK betekent ‘politiseren’ **positie innemen tegen sociale uitsluiting en bijdragen aan het structureel verbeteren van de situatie van mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie.**

Politiseren is een collectief proces dat stoelt op ervaringen van bezoekers, vrijwilligers en sociaal werkers. Het betekent ook kwesties van uitsluiting in het publieke debat brengen.

De STEK **informeert bezoekers over hun recht op sociale bescherming en over mechanismen van sociale uitsluiting.** De bezoekers vergaren kennis over regelgeving, het hulp- en dienstverleningsaanbod, en de gevolgen van het gebrek aan sociale bescherming in hun concrete leefsituatie.

Zij worden gestimuleerd om mee **na te denken over oplossingen** voor betere sociale bescherming en hierover **in dialoog** te gaan met beleidsmakers en diensten.

Kennis en analyse

Sociaal werkers gaan in gesprek met bezoekers over hun ervaringen met sociale bescherming.

Naast het ondersteunen van individuele bezoekers gaat ook aandacht naar de **dieperliggende oorzaken van hun problemen en het collectiviseren van problemen.** Dit draagt bij aan meer inzicht en voorstellen voor een betere sociale bescherming.

In de STEK zijn sociaal werkers van verschillende organisaties actief. Politiserend werken lijkt voor een opbouwwerker vanzelfsprekender dan voor een hulpverlener maar dat hoeft niet zo te zijn. In individuele contacten leert de hulpverlener de leefwereld van mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie kennen. Met de signalen uit die gesprekken kan een krachtig dossier worden opgebouwd.

Ervaringen delen

De STEK is een **veilige omgeving** waar niemand zich geremd mag voelen om ervaringen te delen of voorstellen te formuleren. Bezoekers moeten er kunnen op vertrouwen dat er nooit persoonlijke informatie wordt gedeeld zonder hun expliciete toestemming.

Meedenken over oplossingen

Werken aan oplossingen betekent dat de bezoekers hun individuele situatie overstijgen en mee de schouders kunnen zetten onder wat gemeenschappelijk is. Door bezoekers in groep hun verhaal te laten doen, groeit het bewustzijn dat ze niet alleen in die situatie zitten. Door problemen te **collectiveren** en de draagkracht van bezoekers te vergroten, ontstaat een collectieve kracht.

Lotgenoten worden zo bondgenoten.

Bezoekers worden maximaal betrokken bij het zoeken naar oplossingen voor betere sociale bescherming. Zij worden betrokken bij de **gesprekken met beleidsmakers** over de toepassing en verbetering van beleid en regelgeving, en bij **acties** die de publieke opinie bewust maken van het belang van sociale bescherming.

“Als ‘hulpverleners’ gaan we oplossingen vaak ver zoeken, terwijl ervaringsdeskundigen zeer praktisch en met voor de hand liggende oplossingen voor de dag komen. En dan staan we daar met onze mond vol tanden.”

– partners de STEK Wuustwezel / Kalmthout

5 vuistregels voor POLITISEREN in de STEK:

- Sociaal werkers leggen de link met de leefwereld van mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie en gaan met hen in gesprek over hun ervaringen met sociale bescherming.
- Het is een gedeelde verantwoordelijkheid van elke sociaal werker om politiserend aan de slag te gaan en het gebrek aan sociale bescherming aan te kaarten.
- Bezoekers leren over sociale bescherming: hulp- en dienstverleningsaanbod, regelgeving, opinie en onderzoek.
- Bezoekers kunnen hun ervaringen delen zonder dat daar financiële of andere gevolgen aan vasthangen.
- Bezoekers worden uitgedaagd om mee na te denken over oplossingen voor betere sociale bescherming.

3.3.2. De 4 randvoorwaarden van de STEK

Toegankelijk

“Ik vind het heel leuk dat er kookactiviteiten zijn in de STEK. En aan een schappelijke prijs!”
– bezoeker STEK Kalmthout

De STEK heeft **geen fysieke, financiële of structurele drempels**. Iedereen kan er terecht, in eerste instantie bezoekers in een maatschappelijk kwetsbare positie. Dat is de doelgroep die de STEK specifiek voor ogen heeft. Het ruim en divers aanbod is gratis of heel goedkoop en afgestemd op hun noden en interesses.

Aanbevelingen voor een TOEGANKELIJKE STEK

- De locatie van de STEK is afgestemd op de actieradius van de bezoekers en ligt op een plek waar mensen vaak voorbij komen en makkelijk binnenlopen.
- Toegankelijkheid heeft ook te maken met de mate van anonimiteit en veiligheid. Het gevarieerd aanbod van diverse organisaties zorgt ervoor dat bezoekers anoniem kunnen binnenstappen en dat verlaagt de drempel.
- De werking is transparant. Het is duidelijk welke diensten en organisaties betrokken zijn en wat hun aanbod is.

Samenwerken

De strijd voor meer sociale bescherming is een **gedeelde verantwoordelijkheid**. Daarom is de STEK altijd een **samenwerkingsverband** van organisaties.

In en rond de STEK werken sociaal werkers van verschillende disciplines samen: hulpverleners, sociaal-cultureel werkers, jeugdwerkers, opbouwwerkers,... Ze werken in organisaties die elk vanuit hun deskundigheid een deel van de verantwoordelijkheid dragen en een stuk van hun werking op de STEK enten. Elke organisatie heeft de opdracht om haar doelgroep te bereiken en een kwaliteitsvol aanbod te realiseren. De win-win voor de samenwerkende partners kan duidelijk in beeld worden gebracht en nieuwe partners overtuigen.

Aanbevelingen voor SAMENWERKEN in de STEK

- In de STEK bouwen sociaal werkers een sterke praktijk op en werken ook samen met sociaal werkers buiten de STEK. De onderlinge vertrouwensrelatie en geloof in elkaars deskundigheid zijn essentieel. Goede communicatie, enthousiasme, betrokkenheid en duidelijke afspraken over ieders rol in het samenwerkingsverband zijn belangrijk.

- Er moeten voldoende sociaal werkers en vrijwilligers aanwezig zijn om de STEK ten volle te laten renderen. Zij dienen over voldoende expertise en middelen te beschikken.

Participatie

De **bezoekers worden maximaal betrokken** bij het beleid, de ontwikkeling van het aanbod en de strategische keuzes van de STEK. De STEK krijgt vorm in dialoog tussen de sociaal werkers, vrijwilligers en bezoekers op voet van gelijkwaardigheid en wederzijds respect.

Bezoekers kunnen op verschillende manieren **participeren volgens hun eigen kwaliteiten, talenten en interesses**.

Aanbevelingen voor PARTICIPATIE in de STEK

- Participatief werken is het uitgangspunt. Sociaal werkers hebben een participatieve basishouding en gaan een traject aan op maat van de bezoekers. Iedereen heeft recht op een inbreng en elke inbreng is gelijkwaardig en wordt gerespecteerd.
- Bezoekers, vrijwilligers en sociaal werkers stemmen hun verwachtingen onderling af en de taken die bezoekers en vrijwilligers opnemen zijn duidelijk omschreven. Een goed vrijwilligersbeleid zorgt ervoor dat mensen zich blijven engageren.

Autonomie

Het partnerschap in de STEK moet **zelf kunnen beslissen wat nodig is om de doelstellingen te realiseren**.

Het **belang van mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie** staat steeds **voorop**.

Sociaal werkers worden geconfronteerd met diverse en complexe problemen bij bezoekers.

Om hiermee goed om te gaan, moeten ze flexibel zijn en autonoom kunnen handelen. Autonoom handelen verwijst naar de mate waarin werkers **vrij, onafhankelijk en discreet** hun job kunnen doen binnen de missie en de visie van de organisatie.

Aanbevelingen voor AUTONOMIE in de STEK

- Autonoom handelen is efficiënt handelen. Het geeft sociaal werkers de vrijheid om te zoeken hoe ze concreet met problemen aan de slag gaan. Ze kunnen problemen, signalen en drempels benoemen en hebben de vrijheid om andere diensten, organisaties en beleid hierop te wijzen.
- De mate van autonomie wordt bepaald door een samenspel van elementen: financiering, personeels- en vrijwilligersbeleid, eigenaarschap, taakinvulling en waardenkader. Het is belangrijk om in de missie/visie van het partnerschap op te nemen hoe de autonomie gevrijwaard wordt.

4. “Twee STEKKEN in de Noorderkempen”: context en traject

4.1. Context bij de start

SAAMO provincie Antwerpen ging aan de slag in de gemeenten **Wuustwezel** en **Kalmthout**.

We hadden de ambitie om in beide gemeenten een STEK-werking uit te bouwen.

We vertrokken op beide plekken van de **sociale kruidenier** (beiden lid van Sociaal Winkelpunt vzw) die mensen in een kwetsbare positie bereiken in functie van **materiële hulpverlening** (voeding, verzorgingsproducten, ... aan een lagere prijs).

Op beide plekken wilden we enerzijds het **aanbod verruimen** door dit aan te vullen met de vier functies van de STEK nl ontmoeten, verwijzen, leren en politiseren. Anderzijds wilden we ook het **bereik verruimen** en andere mensen aantrekken dan de klanten van de sociale kruidenier, **mensen** die soms **onder de radar** van de hulp- en dienstverlening blijven.

Uitgestrektheid en afstand

SAAMO provincie Antwerpen realiseerde reeds een STEK-werking in Borsbeek en Zwijndrecht. Dit zijn ook kleine(re) gemeenten, maar in tegenstelling tot Wuustwezel en Kalmthout hebben zij een veel **hogere bevolkingsdichtheid**. De gemeenten Kalmthout en Wuustwezel zijn **uitgestrekt** en mensen in een kwetsbare positie hebben er **grote afstanden te overbruggen**.

De uitgestrektheid, de afstanden, de beperkte mobiliteit van mensen in een kwetsbare positie (geen eigen wagen, beperkt openbaar vervoer, deelsystemen die weinig toegankelijk zijn voor kwetsbare doelgroepen) heeft **impact op hoe je een werking als de STEK uitbouwt**, op hoe je outreachend werkt, op de openingsmomenten, ...

	Aantal inwoners	Bevolkingsdichtheid
Kalmthout	19 196	323 / km ²
Wuustwezel	21 527	241 / km ²
Zwijndrecht	19 276	952 / km ²
Borsbeek	11 244	2 882 / km ²
Mechelen	87 380	1328 / km ²
Antwerpen	532 499	2606 / km ²

(uit provincie.incijfers.be)

Beperkt dienstverleningsaanbod, maar toch nood aan meer sociale bescherming en meer ontmoeting

Wat in deze regio ook onmiddellijk opviel, was het **beperkte dienstverleningsaanbod**.

Voor sommige zaken (bv. vakbond, mutualiteit, geestelijke gezondheidszorg, welzijnsorganisaties, ...) kunnen mensen niet in hun eigen gemeente terecht. Naast andere drempels (financiële, schaamte, niet kennen van aanbod, ...) vormt **afstand en beperkte mobiliteit** voor mensen in een kwetsbare positie een **extra hindernis**.

Laagdrempelige ontmoetingsplekken met aandacht voor mensen in een kwetsbare positie zijn een **zeldzaamheid** in de regio.

Nochtans zijn er **in deze regio ook heel wat mensen die in een situatie van onderbescherming** leven en gebaat zijn bij projecten / initiatieven die mensen ondersteunen om beter en meer hun rechten te realiseren.

Heel wat bezoekers van de STEK geven ook aan **nood** te hebben aan **sociaal contact** en, naast de STEK, (vrij) geïsoleerd te leven.

Een STEK-werking heeft dus, ook in kleinere gemeente, een **meerwaarde!**

4.2. Twee verschillende gemeenten, twee verschillende trajecten

Een greep uit de sleutelmomenten in beide gemeenten

Hieronder vind je schematisch een aantal **sleutelmomenten** in de ontwikkeling van de werking van de STEK in beide gemeenten.

Wuustwezel

- **Najaar 2021:**
toekenning **Leader-subsidies** en **projectvoorbereiding** door SAAMO: contacten met gemeente, kerncijfers gemeente, praktische afspraken
- **10 januari 2022:**
start opbouwwerker SAAMO: verkenning methodiek de STEK, bekendmaking project, verkennen samenwerkingsmogelijkheden bij partners, contacten opbouwen met mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie
- **14 maart 2022:**
ideeëntafel, **participatiemoment** klanten sociale kruidenier en vrijwilligers – Wat verwacht jij van de STEK? Wat moet de STEK doen? Wat heb jij nodig om je welkom te voelen?
- **14 maart 2022:**
start **wekelijks permanentiemoment** op maandagnamiddag, samen met vrijwilligers
- **Maart 2022:**
start **Fietsbieb** door Beweging.net
- **18 april 2022:**
eerste grotere **ontmoetingsactiviteit**, samen met vrijwilligers sociale kruidenier: Paasbrunch
- **17 augustus 2022:**
start **avondmoment** ontmoeting tijdens openingsmoment Fietsbieb
- **14 oktober 2022:**
eerste “werkgroep ‘t Kattegat” met betrokken partners en vrijwilligers: SAAMO, gemeente Wuustwezel, sociale kruidenier, Fietsbieb
- **21 oktober 2022:**
overleg **opstart Rap op Stap** met gemeente, geïnteresseerde vrijwilliger en SAAMO

- **14 november 2022:**
start **Koffie en Formulieren** door CAW
Antwerpen op maandagnamiddag
- **26 november 2022:**
Open Kijkdag 't Kattegat: voor burens, klanten
sociale kruidenier, bezoekers STEK, partners,
lokaal bestuur, ... om kennis te maken met de
STEK en de organisaties van 't Kattegat
- **19 januari 2023:**
start **Rap op Stap**
- **9 februari 2023:**
verplaatsing **Koffie en Formulieren** naar
donderdagnamiddag
- **23 februari 2023:**
vorming door SAAMO over **rechtendetectie** bij
ouderen i.s.m. OCMW Wuustwezel
- **9 maart 2023:**
bespreking nota **verduurzaming** met
medewerkers gemeente en het lokaal bestuur van
Wuustwezel
- **15 maart 2023:**
opstart **avondmoment Rap op Stap** tijdens
Fietsbieb
- **22 maart 2023:**
de **flyer** met het aanbod van **'t Kattegat** is klaar
- **27 maart 2023:**
goedkeuring verlenging van de werking van de
STEK door de gemeente Wuustwezel (tot juli
2025)
- **8 april 2023:**
groepsuitstap i.s.m. Rap op Stap naar een **lokaal
landbouwbedrijf 'Boerenijsje'**
- **20 mei 2023:**
Langste Tafel: ontmoeting en deeltafel in het
kader van de Week van de Verbondenheid
- **29 mei 2023:**
overleg met **SELAB** over samenwerking in
verband met **digitale inclusie**

Kalmthout

- **Najaar 2021:**
toekenning **Leader-subsidies** en **projectvoorbereiding** door SAAMO: contacten met gemeente, kerncijfers gemeente, praktische afspraken
- **10 januari 2022:**
start opbouwwerker SAAMO: verkenning methodiek de STEK, bekendmaking project, verkennen samenwerkingsmogelijkheden bij partners, contacten opbouwen met mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie
- **8 februari 2022:**
start **wekelijks permanentiemoment** op dinsdagnamiddag, samen met vrijwilligers en Ligo, **Open Leersalon**
- **7 maart 2022: workshop energie** (i.s.m. Ligo en gemeente Kalmthout)
- **24 mei 2022:**
ideeëntafel, **participatiemoment** klanten sociale kruidenier en vrijwilligers – Wat verwacht jij van de STEK? Wat moet de STEK doen? Wat heb jij nodig om je welkom te voelen?
- **28 mei 2022: workshop koken met seizoensgroenten** (i.s.m. Bioboerderij De Zwanenberg – Kalmthout)
- **Zomer 2022:**
verhuis sociale kruidenier, Ligo, STEK, Rap op Stap naar site Kantine Bezemheide. Inrichting site met bezoekers STEK en sociale kruidenier
- **2 september 2022:**
start “Werkgroep Kantine Bezemheide” met betrokken partners en vrijwilligers (SAAMO, Ligo, gemeente Kalmthout, sociale kruidenier 't Kruideniertje, tweedehandswinkel 't Winkeltje, Rap op Stap, CAW)
- **22 september 2022:**
start Koffie en Formulieren ism CAW Antwerpen op donderdagnamiddag (opening sociale kruidenier)
- **29 september 2022:**
de **flyer** met het **aanbod** van 't Kattegat is klaar
- **1 oktober 2022:**
Open Kijkdag Kantine Bezemheide: voor burens, klanten sociale kruidenier, partners, lokaal bestuur, ... om kennis te maken met de STEK en de organisaties van Kantine Bezemheide

KALENDER JUNI 2023		Kantine Bezemheide	
Zaterdag 3 juni	12u00 tot 16u00	DE LANOSTE TAFEL (steekjes en friet) - CAW (RS 28-30)	
Dinsdag 6 juni	12u00 tot 16u00	DE STEK: Samen koken & eten (steekjes 2 euro - inschrijven tot 10u00)	
Donderdag 8 juni	10u30 tot 16u00	Tkruidentertje	
	10u30 tot 15u30	TWINKELTJE	
	13u00 tot 15u30	Koffie & Formulieren	
	13u00 tot 15u30	Open Leersalon	
	13u00 tot 15u30	Rap op Stap	
	13u00 tot 15u30	UITPAAS met Marjke	
Dinsdag 13 juni	13u00 tot 16u00	DE STEK: OESLOTEN	
Donderdag 15 juni	10u30 tot 16u00	Tkruidentertje	
	10u30 tot 15u30	TWINKELTJE	
	13u00 tot 15u30	Open Leersalon	
	13u00 tot 15u30	Rap op Stap	
Dinsdag 20 juni	13u00 tot 16u00	DE STEK: GBO-Participatiegroep	
Donderdag 22 juni	10u30 tot 16u00	Tkruidentertje	
	10u30 tot 15u30	TWINKELTJE	
	13u00 tot 15u30	Koffie & Formulieren	
	13u00 tot 15u30	Open Leersalon	
	13u00 tot 15u30	Rap op Stap	
Dinsdag 27 juni	13u00 tot 16u00	DE STEK: Ontmoeting/activiteit	
Donderdag 29 juni	10u30 tot 16u00	Tkruidentertje	
	10u30 tot 15u30	TWINKELTJE	
	13u00 tot 15u30	Koffie & Formulieren	
	13u00 tot 15u30	Open Leersalon	
	13u00 tot 15u30	Rap op Stap	

- **18 november 2022:**
1ste overleg over **samenwerkingsmogelijkheden** met **Dorpshuis Achterbroek**
- **9 december 2022:**
heropstart participatiegroep rond het thema **“Geïntegreerd Breed Onthaal”**, samen met de gemeente en de GBO-medewerker ELZ Noorderkempen – **Wat vinden mensen in een kwetsbare positie zelf belangrijk binnen het “GBO”?**
- **7 maart 2023:**
start maandelijkse activiteit **“Samen koken, Samen eten”**
- **9 maart 2023:**
eerste **bespreking** nota **verduurzaming** met medewerkers gemeente Kalmthout
- **16 mei 2023:**
Kantine Bezemheide op pad: STEK, Open Leersalon Ligo en Koffie en Formulieren doen hun aanbod in Dorpshuis Achterbroek en Dorpshuis Nieuwmoer
- **22 mei 2023:**
goedkeuring **verlenging** van de werking van de **STEK** door de gemeente **Kalmthout** (tot juli 2025)
- **3 juni 2023:**
Langste Tafel: ontmoeting en deeltafel in het kader van de Week van de Verbondenheid

Daarnaast ...

Naast deze geselecteerde sleutelmomenten waren er nog heel wat **andere overleggen, activiteiten**.

Verder was en is er **doorlopend** aandacht voor en inzet op:

- **Contacten opbouwen en onderhouden** met mensen in een kwetsbare positie o.a. door wekelijks aanwezig te zijn tijdens de openingsmomenten van de sociale kruidenier.
- **Outreachend en vindplaatsgericht** werken om zoveel mogelijk mensen te bereiken met het aanbod van de STEK door aanwezigheid op dorpsdagen, bij de lokale supermarkt, ...
- Het **detecteren** van **noden** bij mensen in een kwetsbare positie en mensen gericht **doorverwijzen** zodat ze ondersteund worden.
- Het ondersteunen van **vrijwilligers** bij hun inzet en het aanspreken van mensen om zich te engageren binnen de STEK, zowel mensen die zelf in een kwetsbare positie leven als anderen.
- Het uitbouwen en onderhouden van het netwerk van **partners** van de STEK. Dit om het aanbod van de STEK te verruimen én om mensen in een kwetsbare positie gericht door te verwijzen.

- Werken aan **structurele veranderingen**: tijdens de werking van de STEK botsen we vaak op structurele problemen. Deze **problemen aankaarten** bij de betrokken dienst, organisatie of het verantwoordelijke beleid én **samen zoeken naar hoe het anders kan**, was en is ook een permanente opdracht binnen de STEK.

Ten slotte kan je in de flyer van beide sites (zie bijlagen) zien welk **vast aanbod** er op beide plekken wekelijks gerealiseerd wordt.

Naast dit vast aanbod zijn er af en toe ook **diensten of organisaties te gast** in de STEK: bv. de dienst vrije tijd om de Uit-PAS te promoten, KOMPAS (een ontmoetingshuis voor en door mensen met een psychische kwetsbaarheid), ...

Vast wekelijks aanbod in beide gemeenten najaar 2023

Kalmthout – Kantine Bezemheide	Wuustwezel – 't Kattegat
Sociale Kruidenier TKruideniertje	Sociale Kruidenier De Cirkel
Tweedehandskledij en -materiaal voor kinderen TWinkeltje	Fietsbieb
Rap op Stap	Rap op Stap
Ontmoetingsmoment SAAMO	Ontmoetingsmoment SAAMO
Koffie en Formulieren CAW	Koffie en Formulieren CAW
Open Leersalon Ligo	Open Leersalon Ligo (vanaf najaar 2023)
Uit-pas	
De Voorkempen (sociale dienst sociale huisvesting)	De Voorkempen (sociale dienst sociale huisvesting)

Toekomstplannen

In beide gemeenten was er enthousiasme om **verder te investeren in de STEK-werking**.

Zowel in Wuustwezel als in Kalmthout zal SAAMO de STEK verder blijven uitbouwen en ondersteunen tot eind juni 2025.

We zien nog heel wat **noden** en heel wat **nieuwe samenwerkingsmogelijkheden**.

“Ik kijk uit naar de zomer omdat we dan met z'n allen buiten kunnen zitten. En misschien in de toekomst zelfs samen kunnen tuinieren.”

– bezoeker STEK Kalmthout

“De sfeer in Kantine Bezemheide is optimaal. Ik voel mij thuis bij de bezoekers, medewerkers en vrijwilligers. Binnenkort heb ik geen recht meer om te komen winkelen in de sociale kruidenier, maar ik blijf zeker nog komen voor het sociaal contact. Ik hoop dat de ontmoetingsmomenten en activiteiten verder kunnen uitbreiden. Ik ben alvast van de partij!”

– bezoeker STEK Kalmthout

O.a. aan de volgende zaken zullen we de komende twee jaar (blijven) werken:

- De **dagdagelijkse werking** van de STEK, de samenwerking tussen de verschillende organisaties. Dit is de **basis** van het STEK-verhaal!

- We blijven inzetten op **outreaching** en **vindplaatsgericht** werken om ons bereik verder uit te breiden.
- In beide gemeenten bouwen we een **digi-punt** uit binnen de werking van de STEK. Zo zullen bezoekers gebruik kunnen maken van een computer en blijven ze verder terecht kunnen met digitale vragen (en deze zijn talrijk: gebruik ITSME, digitaal premies aanvragen, online afspraken maken, ...) in o.a. het **Open Leersalon** van Ligo.
- In het najaar start **Ligo Kempen** met een **Open Leersalon** in 't Kattegat in Wuustwezel.
- We blijven **mensen in een kwetsbare positie samenbrengen om te werken aan structurele veranderingen**: Wat vinden mensen van het armoedebestrijd van de gemeente? Wat hebben mensen in een kwetsbare positie nodig op vlak van dienstverlening (inbreng in het Geïntegreerd Breed Onthaal-project)? ...
- Er is een samenwerking opgestart met **mutualiteiten** om o.a. de **verhoogde tegemoetkoming** en de daaraan gekoppelde voordelen beter bekend te maken. In het najaar van 2023 zullen hierrond acties ontwikkeld worden.
- We starten met een **SamenTuin-project** oa in samenwerking met Ferm.
- Vanaf september 2023 werken we samen met **SELAB** om binnen de gemeente Wuustwezel mensen te bereiken die nood hebben aan ondersteuning bij het overbruggen van de digitale kloof
- ...

5. Tips, tricks en aandachtspunten

“Klanten van de sociale kruidenier komen nu naar het ontmoetingsmoment van de STEK, weten bij wie ze terecht kunnen met vragen en formulieren, gaan samen naar de etentjes van de Vlegels (welzijnsschakel) en kunnen zich inschrijven voor een uitstap bij Rap op Stap.”
– bezoekers STEK Wuustwezel

Elke context is anders, overal zijn andere noden, troeven en problemen.

Ook wij merkten dat het traject in de ene gemeente anders verliep dan in de andere gemeente. Niet altijd makkelijk, wel altijd boeiend!

Jammer, maar helaas: kantklare recepten om een STEK-werking te realiseren, bestaan volgens ons niet. Hieronder vind je een aantal aandachtspunten, tips en tricks die wij detecteerden door anderhalf jaar aan de STEK te werken in twee landelijke gemeenten.

5.1. Zoek naar vruchtbare bodem: verken en schat slaagkansen in!

Vooraleer we aan de slag gingen in Wuustwezel en Kalmthout, verkenden we de noden en schatten we de **mogelijkheden** in om een werking als de STEK op te bouwen.

Belangrijk hierbij was de lokale **bereidheid en enthousiasme** bij organisaties en diensten in deze gemeenten. Zeker omdat de **projectduur** erg **kort** was (anderhalf jaar) en de **inzet beperkt** (0,4 VTE per gemeente), was het nodig dat we konden samenwerken met medewerkers van de gemeente of het OCMW die geloven in het project en het een warm hart toe dragen.

5.2. Enten op iets bestaand

SAAMO werkt **projectmatig**. Dit betekent dat je van bij het begin in je achterhoofd moet houden dat wat je opstart op termijn **verzelfstandigd of verduurzaamd** kan worden.

Zowel in Kalmthout als in Wuustwezel entten we ons op de **sociale kruidenier**.

Door de STEK te enten op een bestaand initiatief vertrokken we van een **solide basis die ook als SAAMO met dit project stopt, blijft bestaan**. Bovendien hadden we zo **van bij de start een groep mensen** in een kwetsbare positie - de klanten van de kruideniers - die mee konden aangeven wat zij belangrijk vonden, die zich mee konden **engageren** als vrijwilliger binnen de STEK en **mee** de werking van de STEK konden **vorm geven**.

Verder was het zo dat in Kalmthout **Ligo** al bezig was met het **Open Leersalon** waardoor de functie “Leren” al gerealiseerd was. Verder was er ook **Twinkeltje** (tweedehandskledij e.d. voor kinderen) en was **Rap op Stap** er al actief.

Beide sociale kruideniers zijn aangesloten bij Sociaal Winkelpunt vzw en hebben ‘ontmoeting’ een stukje in hun missie en doelstellingen. O.a. door de corona-crisis was de ontmoetingsfunctie op beide plaatsen weliswaar tijdelijk teruggeschroefd.

5.3. Duurzaamheid

Wanneer je een werking uitbouwt, is het belangrijk om van bij het begin rekening te houden met de duurzaamheid van de initiatieven die je opzet. **Maak de dingen niet te groot.** Stel je de vraag: “is het realistisch dat wat ik nu opzet op termijn overeind blijft? Is het realistisch dat, wanneer de extra middelen wegvallen, de gemeente of vrijwilligers dit kunnen blijven dragen?”

Om de duurzaamheid te garanderen kan het ook helpen om **andere diensten / organisaties te betrekken** die een aanbod doen dat ze binnen hun reguliere werking kunnen kaderen (bv. de aanwezigheid van het CAW binnen de STEK, de gemeente die vrijwilligers van Rap op Stap ondersteunt zodat zij een aanbod kunnen doen, ...) Investeer ook in het creëren van een **draagvlak bij bezoekers en vrijwilligers**. Stimuleer en zorg ervoor dat **vrijwilligers en bezoekers een actieve rol opnemen** binnen de werking van de STEK.

5.4. Inspelen op lokale noden – participatie – rekening houden met lokale gevoeligheden

“Waar hebben de mensen waar je de STEK voor organiseert nood aan? Wat spreekt hen aan? Wat remt hen af?”.

Vooraleer initiatieven op te zetten, is het noodzakelijk om met de ‘gebruikers’ over deze vragen in gesprek te gaan. Zowel in Kalmthout als in Wuustwezel organiseerde de opbouwwerker **ideeëntafels** om van de onmiddellijk betrokkenen (vrijwilligers, bezoekers, partnerorganisaties, ...) te horen hoe zij de STEK vorm willen geven.

Vier vragen, vele antwoorden

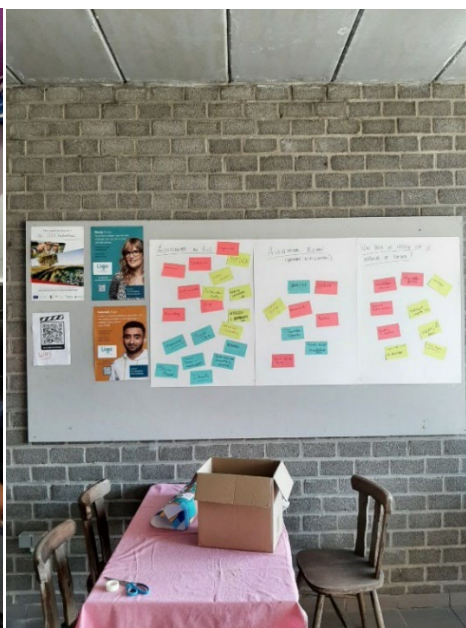
Ondertussen is de basis van de ideeëntafel voor de STEK gelegd. Het is tijd voor het echte werk. Met een grote flap legt Mika zijn eerste vraag voor de deelnemers op tafel. Welke activiteiten zou je graag binnenshuis organiseren? De deelnemers plakken met veel enthousiasme hun post-its op het papier: samen gezonde smoothies maken, knutselen, breien en naaien, gezelschapsspelletjes, een cursus van Ligo, ... Doorheen hun enthousiasme schemert duidelijk de nood aan een gezellige plek om samen te komen.

Mika zet de deelnemers ook aan het nadenken over mogelijke uitstappen en grotere evenementen. Met Rap op Stap aan tafel krijgen ze alvast een extra dosis inspiratie. Veel ideeën passeren de revue: een boerenmarkt, een uitstap naar Planckendael, een kledingruil, een groot buurtfeest. Het zal moeilijk kiezen worden!

Na het dromen over leuke activiteiten, komt de groep aan bij de praktische uitwerking. Wat zijn de ideale openingsuren voor de STEK? De groep klopt af op elke dinsdag van 13u tot 16u én ongeveer

tweemaal per maand een avondactiviteit. Die uitkomst is een akkoord tussen de wens van de deelnemers en de beschikbaarheid van opbouwwerker Mika.

Mika rondt de bijeenkomst af met nog één laatste vraag: wat heb je nodig om je welkom te voelen? Want alle voorgaande ideeën zijn enkel uitvoerbaar als er genoeg deelnemers zijn die zich veilig en welkom voelen in de STEK. De groep komt snel tot enkele conclusies: een gezellig interieur, een warm drankje, een streepje muziek en, absoluut noodzakelijk, vriendelijke mensen. Stuk voor stuk noodzakelijke vereisten voor een warme STEK.

Naast participatiemomenten zoals de ideeëntafels is het ook zaak om **voortdurend vinger aan de pols te houden**. Niet iedereen voelt zich namelijk geroepen om deel te nemen aan groepsmomenten. **Ogen en oren openhouden**, veel gesprekken en gesprekjes met mensen die ogenschijnlijk geen interesse tonen voor wat er naast de sociale kruidenier gebeurt, kan heel wat bruikbare informatie bieden om het aanbod vorm te geven.

Hou ook rekening met **lokale gevoeligheden**. Zo merkten we dat er in kleinere gemeenten vaak een **“ons kent ons”-mentaliteit** is. Dit kan een drempel zijn voor mensen. Zo kennen de vrijwilligers die in beide sociale kruideniers werken heel wat mensen uit de gemeente, ook mensen in een kwetsbare positie. Voor sommige mensen in een kwetsbare positie kan dit een drempel zijn.

“Als ik daar binnen ga, ziet iedereen dat ik problemen heb. Ik wil niet dat mensen weten dat ik het moeilijk heb.”

– bezoeker STEK Wuustwezel

Dit deed ons bijvoorbeeld beslissen om Koffie en Formulieren in eerste instantie niet te laten uitvoeren door vrijwilligers, maar door de medewerker van het CAW zelf!

5.5. Outreachen, mensen actief aanspreken en uitnodigen

Wat is outreachend werken?

Outreach speelt zich af op straten en pleinen, in huiskamers of in andere organisaties of instellingen. Outreachend werken betekent dat sociaal werkers **buiten de muren van hun organisatie** gaan werken, **in de leefwereld van mensen**. Het is een actieve manier om **contact** te leggen met **mensen die daar niet altijd zelf om vragen**.

Waarom outreachend werken?

Voor mensen in een kwetsbare positie is het zetten van de **eerste stap naar initiatieven niet evident**. Mensen worden geremd door allerlei drempels: negatieve ervaringen met dienstverlening uit het verleden, het niet kennen van initiatieven, financiële drempels, schaamte over hun moeilijke situatie, een taalbarrière, beperkte mobiliteit, ...

“Het is niet makkelijk om, als je plots in armoede belandt, ergens nieuw binnen te stappen. In mijn hoofd hoorde ik daar niet thuis. Nu zie ik dat helemaal anders.” (bezoeker STEK Kalmthout)

Door **mensen actief op te zoeken** en aan te spreken kan de drempel om de stap te zetten verlaagd worden. Essentieel hierbij is de **open houding** van de opbouwwerker en de kunst om aan te voelen **wat aanspreekt** bij de mensen die hij benadert.

“**Troeven**” van de STEK die ingezet kunnen worden bij outreachend werken zijn: informele babbels en humor, de vrijblijvendheid van het aanbod, het geven van erkenning ivm de moeilijke situatie waarin ze leven, het aanbieden van concrete hulp (iets uitzoeken, samen naar een dienst bellen, iets aanvragen, een afspraak maken met een dienst, ...), mensen aanspreken om zich binnen de werking te engageren en zo beroep doen op de krachten van mensen, samen inzet tonen voor structurele verandering, ...

Om de werking van de STEK en het aanbod ervan bekend te maken, werkte de opbouwwerker in beide gemeenten outreachend. In stedelijke context wordt er vaak outreachend gewerkt door aanwezig te zijn op pleintjes of in bepaalde buurten. In landelijke context is dit anders en moeten **andere vormen** ingezet worden. Zo zette de opbouwwerker in op bijvoorbeeld:

- In een kwetsbare wijk aan elke deur aanbellen en in gesprek gaan met de mensen
- Aan de lokale supermarkt mensen aanspreken en iets aanbieden (bv. watermeloen, koffie, ...) om zo het gesprek aan te knopen
- Aanwezig zijn op activiteiten van andere organisaties in de gemeente / regio die mensen in een kwetsbare positie bereiken
- Met de bakfiets en koffie mensen aanspreken bij het OCMW
- Aanwezigheid op dorpsactiviteiten: bv. de dorpsdag, ...
- ...

Outreaching werken doe je niet alleen bij de start van je project. Het is een **doorlopende opdracht**. Mensen in een kwetsbare positie blijven vaak onder de radar. Op zoek gaan naar die mensen, hen betrekken bij de werking van de STEK en zo hun sociaal netwerk en sociale bescherming verhogen is essentieel.

5.6. Zichtbaarheid en belang van bekendmaking

Naast outreachend werken, zijn er nog andere manieren om de werking van de STEK bekend te maken. Hierop inzetten is belangrijk.

Dit is belangrijk omdat de **mensen in een kwetsbare positie** waarvoor je een aanbod uitbouwt je moeten kennen vooraleer ze de stap kunnen zetten naar je aanbod.

Maar ook de **lokale diensten en organisaties** moeten van je bestaan afweten, willen ze met je samenwerken. Samenwerken kan veel gedaanten aannemen: toeleiden van mensen die zij kennen en baat hebben bij het aanbod van de STEK, zelf een aanbod doen binnen de STEK, een warme plek zijn waar de medewerkers van de STEK mensen naar kunnen doorverwijzen, binnen het lokale welzijnswerk het verhaal van de STEK laten leven, ...

Ten slotte is het ook belangrijk dat het **lokaal bestuur** voldoende en correct op de hoogte is van de werking van de STEK. Hun draagvlak heb je nodig. Bovendien heb je hen ook nodig als je vanuit de STEK wil werken aan lokale structurele veranderingen.

Bij beide projecten zetten we o.a. de volgende **communicatiemiddelen** in:

- Artikeltjes in de gemeentebladen, op website gemeente, ...
- Flyers en affiches die op verschillende plaatsen verspreid werden (OCMW, bibliotheek, dienstencentra, ...)
- OpenKijkdagen waarop zowel de burens, de diensten, het lokaal bestuur, de bezoekers van de sociale kruidenier uitgenodigd werden
- Persberichten van activiteiten in de STEK
- Informeren van diensten en organisaties opdat zij mensen kunnen toeleiden naar de werking van de STEK. Dit zowel via mail, flyers, kennismakingsgesprekken, voorstelling van de werking op hun teamvergadering
- Outreachend werken
- Aanwezig zijn op plekken die ook een aanbod organiseren en mensen aanspreken (vindplaatsgericht werken)
- Mensen in een kwetsbare positie stimuleren om mond-aan-mond-reclame te maken voor de werking van de STEK bij andere mensen in een kwetsbare positie die ze kennen
- Facebook-pagina's van de gemeente
- Gesloten facebook-groep met deelnemers, Whatsapp-berichten, sms-en, ... aan mensen in een kwetsbare positie
- ...

5.7. Informele sfeer

Essentieel voor de werking van de STEK is de **informele sfeer**. Het is net die sfeer die maakt dat mensen **zich welkom voelen** en ervaren dat er, naast de 'echte hulpverlening', een aanbod bestaat dat voor hen ondersteunend kan zijn.

Het is net door die informele sfeer dat mensen **vragen durven stellen** die ze bij officiële diensten niet stellen. Het is net die informele sfeer die maakt dat mensen **hun verhaal kunnen vertellen** en zowel bij andere bezoekers als bij aanwezige medewerkers een **luisterend oor** en **klankbord** vinden.

“De deelnemers vormen een hechte warme groep en er zijn al goede vriendschappen ontstaan. Er wordt naar elkaar geluisterd en ervaringen worden uitgewisseld.”

– bezoekers STEK Wuustwezel

“Iedereen voelt zich aanvaard en de sfeer is veilig zodat iedereen vrijuit zijn problemen kan bespreken of advies kan vragen. We helpen elkaar spontaan.”

– bezoeker STEK Wuustwezel

“Het is zeer leuk dat de mensen in de STEK echt naar je luisteren. Ze nemen de tijd om naar je verhaal te luisteren. Dat zet je zelf al aan het denken waardoor je tot oplossingen komt voor je miserie.”

– bezoeker STEK Kalmthout

5.8. Samenwerken

Wat is de meerwaarde voor de partners?

“Dankzij de STEK hebben we een goede plek om onze werking vindplaats gericht op te zetten.”

– partner STEK Kalmthout

De STEK bestaat alleen door samenwerking tussen verschillende organisaties en diensten.

Om samen te werken en te investeren in de STEK moeten organisaties en diensten een **meerwaarde** ervaren:

- Bv. door aanwezig te zijn in de STEK **bereiken zij een groep mensen die zij anders moeilijk bereiken.**
- Bv. diensten, organisaties en beleid die bezig zijn om hun toegankelijkheid te verbeteren, vinden partners in de STEK om hier samen rond te werken. De STEK brengt naast de kennis van sociale professionals ook de **ervaringskennis** van mensen in een kwetsbare positie naar boven. Deze ervaringskennis kan blinde vlekken in kaart brengen en zorgen voor **stappen vooruit op vlak van toegankelijkheid.**
- Bv. door aanwezig te zijn in de STEK voelen ze zich **ondersteund** omdat er iemand is die bv. bezoekers stimuleert om een vraag te stellen, die zich bekommerd over praktische en logistieke problemen, die zorgt voor de bekendmaking van hun aanbod,...

Wanneer diensten en organisaties geen meerwaarde ervaren en / of zich niet ondersteund voelen, is de kans groot dat ze afhaken.

Hoe structureerden we de samenwerking?

Om die samenwerking vorm te geven en afspraken te maken over een juiste **taakverdeling** en om **af te stemmen** op elkaar installeerden we twee “overlegorganen”: enerzijds de **stuurgroep**, anderzijds “**werkgroep ’t Kattegat**” en “**werkgroep Kantine Bezemheide**”.

De **stuurgroep** van het project dacht de **grote lijnen** van het project uit, **volgde** het project **op**, **stuurde** bij waar nodig. Deze stuurgroep kwam een 3-tal keer per jaar samen.

Boeiend aan deze stuurgroep was dat dit voor beide gemeenten een plaats van uitwisseling van lokale initiatieven en ideeën was (ook zaken die niet noodzakelijk tot de werking van de STEK behoorden)

De stuurgroep **bestaat uit**:

- Gemeente Kalmthout
- Gemeente Wuustwezel
- Sociaal Winkelpunt
- CAW Antwerpen
- Ligo Antwerpen
- ELZ Noorderkempen / GBO
- SAAMO provincie Antwerpen

Per site is er ook een **werkgroep** die de goede werking en samenwerking op de site vorm geeft. Zowel **professionals als vrijwilligers** maken deel uit van deze werkgroep.

Door af en toe – kort – met elkaar te overleggen is iedereen op de hoogte van de komende activiteiten, kunnen eventuele problemen besproken worden en kunnen er afspraken gemaakt worden.

Deze werkgroepen **stimuleren de vlotte samenwerking**. De **opbouwwerker** was en is de **initiatiefnemer** van deze werkgroepen.

5.9. Mobiliteit

“Tot voor kort was er een medewerker van het CAW aanwezig op maandagnamiddag. Om meer bereik te hebben, komt die nu op donderdagnamiddag tijdens de openingsuren van de sociale kruidenier. Veel deelnemers aan de STEK zijn ook klanten van de sociale kruidenier en die is open op donderdag.”
– bezoeker STEK Wuustwezel

“Eén van de deelnemers heeft zich spontaan opgeworpen als “chauffeur” voor enkele anderen die er anders niet op eigen kracht geraken.”
– bezoeker STEK Wuustwezel

“Ik heb geen auto en kan me moeilijk verplaatsen. Super dat alles op 1 plek zit.”
– bezoeker STEK Kalmthout

Als je plannen hebt om een STEK-werking of een andere laagdrempelige werking op te starten, is rekening houden met de bereikbaarheid essentieel:

- Is de locatie **bereikbaar**? Ook voor mensen **die geen eigen vervoer hebben**?
- **Sluiten de openingsmomenten aan bij het openbaar vervoer dat er is?**
- **Sluiten de openingsmomenten aan bij de dagindeling van de bezoekers die je wil bereiken (bv. te combineren met het naar school brengen van kinderen)?**

- Zijn er **oplossingen** voor mensen die er niet geraken (bv. afspraken rond samen rijden, vrijwilligers die mensen ophalen, ...)?
- Kunnen mensen gebruik maken van het **aanbod** van bv. de **Minder Mobielen Centrale**?

5.10. Nood aan een sociaal werker die trekt, ondersteunt, coördineert en opvolgt

“Mika (de opbouwwerker) is de lijm die alle diensten binnen de sociale site verenigd heeft en houdt.”
– bezoeker STEK Wuustwezel

Soms denkt men dat, eens er een STEK-werking is en verschillende organisaties samenwerken en samen een aanbod realiseren, alles van zelf werkt. Dit is helaas niet het geval.

Het is nodig dat iemand de **leiding** neemt, de zaken op elkaar **afstemt**, alert is voor sluimerend ongenoegen, de verschillende partners **samenbrengt**, een **aanspreekpunt** is voor de partners (zowel professionals als vrijwilligers) bij problemen of vragen, praktische problemen oplost of signaleert, ... Door wie dit precies gebeurt (een opbouwwerker, een medewerker van de gemeente, ...) is niet zo belangrijk. Belangrijk is wel dat elke samenwerkingspartners en de vrijwilligers voldoende **vertrouwen** hebben in de persoon die de samenwerking ondersteunt.

5.11. Experimenteren, evalueren en bijsturen

“GEWOON DOEN” is overdreven. Natuurlijk is het nodig om vooraf even stil te staan, de situatie en de plannen te analyseren, af te toetsen bij “de doelgroep” (dit hoeven geen grootse trajecten te zijn) en zo in te schatten wat de slaagkansen zijn van je plannen. Maar **ga snel genoeg over naar DOEN!** Het is vaak door te doen en uit te proberen dat je **merkt wat werkt en wat niet werkt**.

Wanneer je het lijstje realisaties en sleutelmomenten leest, lijkt het misschien alsof alles van een leien dakje liep. Ook al hebben we geen reden tot klagen (er zijn echt heel wat projecten die moeilijker verlopen ☺), toch waren er ook zaken die niet vlot liepen. Dat is op zich niet erg. Wanneer dingen niet werken, is het vooral belangrijk om **bij te sturen, niet op te geven** en te **blijven zoeken naar hoe het wel kan werken**.

Zo startten we bv. met Koffie en Formulieren in Wuustwezel op maandagnamiddag. Dit kende weinig succes. Daarom besloten we dit aanbod te verplaatsen naar donderdagnamiddag, het moment dat de sociale kruidenier ook open was. We stonden er op voorhand niet voldoende bij stil dat mensen die veel inspanningen moeten doen om zich te verplaatsen, veel makkelijker komen naar een aanbod als Koffie en Formulieren als ze er ook moeten zijn voor de sociale kruidenier.

6. BIJLAGEN

6.1. Flyer aanbod site 't Kattegat – Wuustwezel

Sociale Kruidenier

Woon je in Wuustwezel en heb je het financieel wat moeilijker? Kom dan naar de sociale kruidenier, waar je kwaliteitsvolle en gezonde producten kan kopen aan een verminderde prijs. Een klantenkaart kan je aanvragen bij de sociale dienst van het OCMW. De sociale kruidenier wordt gerund door een grote groep vrijwilligers en is een initiatief van Sociaal Winkelpunt vzw, OCMW Wuustwezel en de Gemeente Wuustwezel.

Wanneer?
Elke donderdag
13u00 – 17u00

Waar?
't Kattegat
Bredabaan 280
2990 Wuustwezel

Contact:
03 633 52 10
onthaal@wuustwezel.be

De Stek

Wil je mensen ontmoeten? Zin in een babbel? Heb je dorst en zin in een koffie, thee of iets fris? Wil je samen koken, knutselen, op uitstap gaan? Heb je zelf ideeën voor een toffe activiteit? Kom dan zeker een kijkje nemen! Je vindt onze maandkalender op de muur. De meeste activiteiten zijn gratis, alsook koffie, thee en water.

Buiten al dit leuks kan je ook langskomen voor informatie. Weet je niet goed waar je terecht kan voor het aanvragen van verhoogde tegemoetkoming of wil je gewoon niet van het kastje naar de muur gestuurd worden?

Opbouwwerker Mika helpt je verder!

Wanneer?
Elke maandag
13u00 – 16u00

Waar?
't Kattegat
Bredabaan 280
2990 Wuustwezel

Contact:
0484 85 28 26
mika.roppe@saamo.be

Welkom in 't Kattegat Wuustwezel

Koffie & Formulieren

Koffie & Formulieren is een samenwerking tussen vrijwilligers, medewerkers van SAAMO en CAW Antwerpen. Zij staan je bij voor:

- Een brief samen lezen en begrijpen
- Samen een formulier invullen
- Aanvragen doen, online of op papier
- Facturen begrijpen en betalingen regelen
- ...

Heb je een andere vraag? Samen zoeken we naar een oplossing! Koffie & Formulieren is gratis. Je moet geen afspraak maken, kom gewoon langs!

Wanneer?
Elke donderdag
13u00 – 15u00

Waar?
't Kattegat
Bredabaan 280
2990 Wuustwezel

Contact:
0476 78 08 93
cawhuisnoorderkempem@cawantwerpen.be

Rap op Stap

Iedereen heeft recht op vrijetijdsbesteding en vakantie, ook mensen met een beperkt budget. Iedereen verdient het om er eens tussenuit te kunnen en de zorgen te vergeten. Daarom zijn we er met Rap op Stap! Onze vrijwilligers helpen je zoeken naar vakanties, daguitstappen, culturele- en sportactiviteiten in Vlaanderen... én we helpen je uitstappen plannen van a tot z. Rap op Stap is er voor iedereen die recht heeft op verhoogde tegemoetkoming of op doorverwijzing via het OCMW. Wil je al wat inspiratie op doen? Volg dan zeker de Facebookpagina van Rap op Stap Wuustwezel!

Wanneer?
Elke donderdag van 13u00 – 15u00
Elke 3de woensdag v/d maand 18u00 - 19u30

Waar?
't Kattegat
Bredabaan 280
2990 Wuustwezel

Contact:
0474 84 43 04
rapopstap@wuustwezel.be

Fietsbieb

De Fietsbieb is een deelsysteem voor kinderfietsen (ten 12 jaar) waar iedereen voor €20 (+ €20 waarborg) een jaar lang een kinderfiets op maat kan gebruiken. De fiets mag tijdens dat jaar gratis omgeruild worden voor een andere kleur, maat of model! Heb je nog een degelijke kinderfiets staan die je niet meer gebruikt? Schenk hem dan aan de Fietsbieb in ruil voor 1 jaar gratis lidmaatschap. Geen kinderen meer, geen probleem! Je maakt er een ander kind zeer blij mee! Is het druk aan de Fietsbieb? Drink dan rustig een koffietje terwijl je wacht :-)

Wanneer?
Elke 3de woensdag van de maand
18u tot 19u30

Waar?
't Kattegat
Bredabaan 280
2990 Wuustwezel

Contact:
Kom langs in 't Kattegat tijdens de openingsuren van de Fietsbieb

6.2. Flyer aanbod site Kantine Bezemheide – Kalmthout

6 SOCIALE ORGANISATIES in KANTINE BEZEMHEIDE

GOMARUS VAN GEELSTRAAT 30 - 2920 KALMTHOUT

Woon je in Kalmthout en heb je het financieel wat moeilijker? Dan kan je terecht bij Tkruideniertje, waar je kwaliteitsvolle en gezonde producten kan kopen aan een verminderde prijs. Een klantenkaart kan je aanvragen bij de sociale dienst van het OCMW. Deze kaart is zes maanden geldig, daarna wordt ze ofwel verlengd ofwel stopgezet. Per week kan je een maximumbedrag uitgeven, afhankelijk van je gezinsgrootte.

Tkruideniertje wordt gerund door een dertigtal vrijwilligers en is een initiatief van Sociaal Winkelpunt vzw en OCMW en gemeente Kalmthout. Ook de Fead-producten worden verdeeld via Tkruideniertje. Fead staat voor Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen.

►►► Elke donderdag van 10.30 tot 18 uur

✉ vrijwilliger@kalmthout.be
☎ 03 376 49 03

Twinkeltje is een tweedehandswinkel met toffe kinderkledij en -spulletjes aan lage prijzen, speciaal voor ouders van jonge kinderen die het financieel wat moeilijker hebben. Vrijwillige medewerkers zorgen voor het onthaal en de verkoop. Lokaal bestuur Kalmthout, Gezinsbond Kalmthout, en vele gedreven vrijwilligers zorgen voor een vlotte werking.

Heb je kinderen van 0 tot en met 12 jaar en een beperkt inkomen, of ben je pleegouder? Kom dan gerust eens langs bij de sociale dienst van het OCMW om te bekijken of je in aanmerking komt voor een gezinspas van Twinkeltje.

►►► Elke donderdag van 10.30 tot 18 uur

✉ vrijwilliger@kalmthout.be
☎ 03 376 49 03

Iedereen heeft recht op vakantie en vrijetijdsbesteding, ook mensen met een beperkt budget. Iedereen verdient het om er eens tussenuit te kunnen en de zorgen te vergeten. Daarom zijn wij er met Rap op Stap!

Onze vrijwilligers helpen je zoeken naar daguitstappen, culturele en sportactiviteiten, vakanties in Vlaanderen ... En we helpen je uitstap plannen van a tot z. Rap op Stap is er voor iedereen die recht heeft op een verhoogde tegemoetkoming.

Om al enige inspiratie op te doen, kan je alvast de Facebook-pagina van Rap op Stap Kalmthout volgen.

►►► Elke maandag van 10 tot 11.30 uur in DC De Groten Uitleg
►►► Elke donderdag van 13.30 tot 16 uur in Kantine Bezemheide

✉ rapopstap@kalmthout.be
☎ 03 620 15 67

6 SOCIALE ORGANISATIES in KANTINE BEZEMHEIDE

GOMARUS VAN GEELSTRAAT 30 - 2920 KALMTHOUT

Jow, ik ben Mika, opbouwwerker bij SAAMO Provincie Antwerpen. Ik sta in voor ontmoeting en activiteiten in de Kantine Bezemheide.

- Wil je mensen ontmoeten?
- Heb je zin in een babbel?
- Heb je dorst en zin in een koffie, thee of frisdrank?
- Wil je samen koken, knutselen, eten...
- Of heb je zelf een idee voor een toffe activiteit?

Kom dan zeker een kijkje nemen! De meeste activiteiten, alsook koffie, thee en water zijn gratis.

►►► Elke dinsdag van 13 tot 16 uur

✉ mika.roppe@saamo.be
☎ 0484 85 28 26

Hallo, mijn naam is Katrjn. Ik geef les bij Ligo Antwerpen. Ik kan jullie helpen met allerlei vragen.

- Wil je online een afspraak maken?
- Wil je een mail leren versturen?
- Wil je met de apps op je telefoon leren werken?
- Of wil je iets anders leren?

Kom langs met je vraag. We zoeken samen een antwoord.

Open Leersalon is gratis.

►►► Elke donderdag van 13 tot 15.30 uur

✉ openleersalon.kalmthout@ligo-antwerpen.be
☎ 0472 19 04 54

Hoi, ik ben Wendy van CAW en help je graag met allerlei administratieve zaken.

- Een brief samen lezen en begrijpen.
- Samen een formulier invullen.
- Aanvragen doen, online of op papier.
- Facturen samen begrijpen en betalingen regelen.
- Heb je een andere vraag? Samen zoeken we naar een oplossing!

Koffie & formulieren is een samenwerking tussen vrijwilligers, medewerkers van Saamo en CAW Antwerpen.

Koffie & Formulieren is gratis. Je moet geen afspraak maken. Kom gewoon langs!

►►► Elke donderdag van 13 tot 15.30 uur

✉ cawhuisnoorderkempem@cawantwerpen.be
☎ 0479 99 07 56

SAAMO